

Nr 34.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till lag, innefattande tillfälligt undantag från gällande inskränkningar i rätten att använda sparbanks vinst; given Stockholms slott den 22 januari 1918.

Under åberopande av bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag, innefattande tillfälligt undantag från gällande inskränkningar i rätten att använda sparbanks vinst.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

Lag

innefattande tillfälligt undantag från gällande inskränkningar i rätten att använda sparbanks vinst.

Härigenom förordnas som följer:

Utan hinder av föreskrifterna i 15 § lagen angående sparbanker den 29 juli 1892 eller i fastställt reglemente må sparbanks huvudmän, efter det styrelsen yttrat sig i frågan, besluta, att högst en tredjedel av vinsten å den av sparbanken under föregående året drivna rörelse skall användas för annat i samma paragraf angivet ändamål än avsättning till reservfond, dock att till följd av sådant beslut reservfonden eller, där förbehåll om tillskjuten grundfonds återbärande icke i reglementet gjorts, sammanräknade beloppet av grund- och reservfonderna icke må komma att understiga fem procent av insättarnas behållning enligt senaste bokslut.

Huvudmännens beslut i ärende, varom nu är sagt, skall underställas Konungens befallningshavande, som har att pröva, huruvida beslutet överensstämmer med föreskrifterna i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1918 och gäller till och med den 31 maj 1919.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 januari
1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON

Efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet
anförde chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson härefter:

Med anledning av en av sparbanksföreningens styrelse i skrivelse
den 8 maj 1917 gjord framställning föreslog Kungl. Maj:t, efter lagrå-
dets hörande, i en till riksdagen avlåten, den 19 maj 1917 dagtecknad
proposition, nr 371, riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat
förslag till lag, innefattande tillfälligt undantag från gällande inskränk-
ningar i rätten att använda sparbanks vinst.

Sparbankslagens bestämmelser rörande dessa inskränkningar återfinnas i 15 §, sådan densamma lyder enligt lagen den 25 maj 1905. Enligt huvudstadgandet i nämnda lagrum skall all vinst, som å sparbanks rörelse uppkommer, avsättas till en reservfond för bestridande av omkostnader och betäckande av förluster. Då reservfonden eller i visst fall sammanräknade beloppet av grund- och reservfonderna överstiger tio procent av insättarnas behållning enligt senaste bokslut, må emellertid sparbankens huvudmän, efter det sparbankens styrelse avgivit yttrande i ärendet, kunna besluta, att överskottet skall enligt grunder, som av huvudmännen fastställas, tillgodoföras insättare såsom tilläggsränta eller ock annorledes användas för väckande och underhållande särskilt hos mindre bemedlade insättare av håg till ökad sparsamhet. Likaledes må, om bankens reglemente sådant uttryckligen medgiver, huvudmännen, sedan styrelsen yttrat sig i frågan, kunna anslå högst hälften av förenämnda överskott till sådant välgörande eller allmännyttigt ändamål, som icke på grund av gällande författning skall tillgodoses genom skattebidrag.

I sin ovanberörda skrivelse framhöll sparbanksföreningens styrelse att genom bestämmelserna i förevarande paragraf möjlighet att disponera uppkommen vinst på annat sätt än genom avsättning till reservfond vore utesluten för andra sparbanker än sådana, vilkas reservfonder eller, i visst fall, sammanlagda grund- och reservfonder överstege tio procent av insättarnas behållning. Detta stadgande reste, enligt styrelsens förmenande, oberättigade hinder mot en sparbanks bemödande att göra sitt bästa för sina insättare, varjämte styrelsen erinrade, hurusom mera än hälften av landets sparbanker vore förhindrade att med en enda skärv ansluta sig till bemödandena att avhjälpa det i så rikt mått framträdande nödläget. Styrelsen ifrågasatte därför ett sådant tillägg till ifrågavarande lagrum, att möjlighet förefunnes att använda viss del av sparbanks vinst för de i lagrummet omförmålda ändamål, så snart sammanräknade beloppet av grund- och reservfonderna, efter frånräknande av beviljade anslag, uppginge till minst fem procent av insättarnas behållning enligt senaste bokslut.

Då nämnda ärende anmälades inför Eders Kungl. Maj:t, anförde dåvarande chefen för finansdepartementet, bland annat:

»Bestämmelserna i 15 § av sparbankslagen hava tillkommit i syfte att förhindra, att en sparbanks medel användas till ändamål, som äro för sparbanken främmande. De avhjälpa därjämte i någon mån bristen på föreskrifter om viss proportion mellan inlåningen och de egna fonderna. Såsom styrelsen för sparbanksföreningen framhållit, lämna ifråga-

varande bestämmelser möjlighet till friare användning av behållna medel endast i en mycket inskränkt omfattning, nämligen för allenast de sparbanker, i vilka reservfonden eller sammanlagda beloppet av grund- och reservfonderna överstiger tio procent av insättarnas behållning enligt senaste bokslut. Under vanliga omständigheter skulle jag icke, åtminstone utan en närmare utredning, varit benägen att föreslå någon ändring i dessa bestämmelser. Sådana de ekonomiska förhållandena nu gestalta sig, ställer sig frågan emellertid för mig i ett helt annat läge. Den utsträckning av rätten att i viss omfattning använda vinstmedel annorledes än till avsättning till reservfonden, som sparbanksföreningens styrelse nu ifrågasatt, synes mig för närvarande synnerligen behjärtansvärd, och bör enligt min mening styrelsens förslag mottagas med tacksamhet. Enligt vad jag erfarit skulle nämligen många sparbanker, som hava en god ställning, men som på grund av gällande bestämmelser nödgas avsätta hela vinsten till reservfonden, komma att dela med sig av sina medel till sådana ändamål, som omförmälas i 15 § i sparbankslagen, därest nuvarande hindren härför bleve åtminstone till en del borttagna.»

Riksdagen anmälde i skrivelse den 15 juni 1917, nr 325, att riksdagen, ehuru åtgärder av ifrågavarande slag under normala tider måste anses vara ägnade att väcka betänkligheter, likväl, med hänsyn till rådande ekonomiska förhållanden och då den föreslagna lagen endast vore avsedd att erhålla provisorisk giltighet, ansett sig böra bifalla det framlagda förslaget.

Den 25 juni 1917 utfärdade Kungl. Maj:t. lag, innefattande tillfälligt undantag från gällande inskränkningar i rätten att använda sparbanks vinst, av följande lydelse:

Utan hinder av föreskrifterna i 15 § lagen angående sparbanker den 29 juli 1892 eller i fastställt reglemente må sparbanks huvudmän, efter det styrelsen yttrat sig i frågan, besluta, att högst en tredjedel av vinsten å den av sparbanken under föregående året drivna rörelse skall användas för annat i samma paragraf angivet ändamål än avsättning till reservfond, dock att till följd av sådant beslut reservfonden eller, där förbehåll om tillskjuten grundfonds återbärande icke i reglementet gjorts, sammanräknade beloppet av grund- och reservfonderna icke må komma att understiga fem procent av insättarnas behållning enligt senaste bokslut.

Huvudmännens beslut i ärende, varom nu är sagt, skall underställas Konungens befallningshavande, som har att pröva, huruvida beslutet överensstämmer med föreskrifterna i denna lag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då densamma, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling, och gäller till och med den 31 maj 1918.

Uti skrivelse den 10 december 1917 anmodade statsrådet och tillförordnade chefen för finansdepartementet bankinspektionen att avgiva yttrande angående dels huruvida förlängning av lagens giltighet kunde anses påkallad med hänsyn till nu rådande förhållanden, dels ock, därest så ansåges vara fallet, den tid, en sådan förlängning borde avse.

I anledning härav har bankinspektionen i skrivelse den 21 december 1917 meddelat, att bankinspektionen ansåge, att de förhållanden, som föranlett tillkomsten av nämnda lag, ännu vore för handen och under avsevärd tid torde komma att fortfara, samt att, vad lagens giltighetstid anginge, densamma syntes böia förlängas med ett år.

Departementschefen.

Jämväl jag anser, att bestämmelserna i lagen den 25 juni 1917, innefattande tillfälligt undantag från gällande inskränkningar i rätten att använda sparbanks vinst, böra förnyas att gälla under den av bankinspektionen angivna tid. Enligt min mening äro de skäl, som vid tiden för nämnda lags tillkomst talade för densamma, alltjämt och om möjligt i än högre grad än då för handen.

Sedan departementschefen härefter uppläst ett i överensstämmelse med lagen den 25 juni 1917 upprättat förslag till lag innefattande tillfälligt undantag från gällande inskränkningar i rätten att använda sparbanks vinst, hemställde departementschefen, att lagrådets yttrande över förslaget måtte för det ändamål, som omförmäles i 87 § regeringsformen, genom utdrag av protokollet inhämtas.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan fann Hans Maj:t Konungen gott bifalla.

Ur protokollet:

Gunnar Schumacher.

Förslag

till

Lag

innefattande tillfälligt undantag från gällande inskränkningar i rätten att använda sparbanks vinst.

Härigenom förordnas som följer:

Utan hinder av föreskrifterna i 15 § lagen angående sparbanker den 29 juli 1892 eller i fastställt reglemente må sparbanks huvudmän, efter det styrelsen yttrat sig i frågan, besluta, att högst en tredjedel av vinsten å den av sparbanken under föregående året drivna rörelse skall användas för annat i samma paragraf angivet ändamål än avsättning till reservfond, dock att till följd av sådant beslut reservfonden eller, där förbehåll om tillskjuten grundfonds återbärande icke i reglementet gjorts, sammanräknade beloppet av grund- och reservfonderna icke må komma att understiga fem procent av insättarnas behållning enligt senaste bokslut.

Huvudmännens beslut i ärende, varom nu är sagt, skall underställas Konungens befallningshavande, som har att pröva, huruvida beslutet överensstämmer med föreskrifterna i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1918 och gäller till och med den 31 maj 1919.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd
tisdagen den 15 januari 1918.*

Närvarande:

Justitieråden GULLSTRAND,
VON SETH,
WEDBERG,
Regeringsrådet PLANTING-GYLLENBÅGA.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 10 januari 1918, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till lag, innefattande tillfälligt undantag från gällande inskränkningar i rätten att använda sparbanks vinst.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av byråchefen för lagärenden i finansdepartementet, hovrättsrådet Torsten Nothin.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 januari
1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anmälde, efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet, lagrådets utlåtande över det genom Kungl. Maj:ts beslut den 10 innevarande januari till lagrådet remitterade förslaget till lag, innefattande tillfälligt undantag från gällande inskränkningar i rätten att använda sparbanks vinst.

Föredragande departementschefen hemställde härefter, att som lagrådet lämnat nämnda förslag utan anmärkning, detsamma måtte föreläggas riksdagen till antagande.

Denna hemställan, som beträddes av statsrådets övriga ledamöter, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse bilaga litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Stig Östergren.